

Natura 2000 fenntartási terv

*HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület*

Óriszentpéter, 2014.10.20.

"Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési alap: a vidéki területekbe beruházó Európa"

Órségi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Ökoforestino Kft.

Kerekerdő Alapítvány

Felelős tervező

Dr. Szentirmai István

Vezető szakértők

Dr. Szentirmai István (biológus)

Kovács-Mesterházy Zoltán (agrarmérnök)

Közreműködő szakértők

Gruber Ágnes (zoológus)

Szépligeti Mátyás (botanikus)

Tóth Ádám (zoológus, térinformatikus)

Zalai Béla (zoológus)

Havas Márta (erdőmérnök)

Prof. Dr. Bartha Dénes (erdőmérnök, intézetigazgató, egyetemi tanár)

Schmidt Dávid (agrarmérnök)

Korda Márton (természetvédelmi mérnök)

Dr. Mesterházy Attila (vadgazda mérnök)

Gyöngyössy Péter (erdőmérnök)

TARTALOMJEGYZÉK

I.

NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV	1
1. A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI	5
1.1. NÉV	5
1.2. AZONOSÍTÓ KÓD	5
1.3. KITERJEDÉS	5
1.4. A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FAJOK ÉS/VAGY ÉLŐHELYEK	5
1.4.1. A terület jelölő élőhelyei	5
1.4.2. A terület jelölő fajai	5
1.5. ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	5
1.6. EGYÉB VÉDETTÉGI KATEGÓRIÁK	6
1.7. TERVEZÉSI ÉS EGYÉB ELŐÍRÁSOK	6
2. VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK	7
3. KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	11
3.1. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉS, A TERÜLET RENDELTETÉSE.....	11
3.2. KEZELÉSI JAVASLATOK	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok.....	12
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.....	13
3.2.1.2.1 Mezőgazdálkodás	13
3.2.1.2.2 Erdőgazdálkodás.....	29
3.2.1.2.3 Vadgazdálkodás	37
3.2.1.2.4 Vízgazdálkodás.....	37
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	38
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	40
3.2.4. Kutatás, monitorozás	40
3.2.5. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)	42
3.2.6. A tervezési terület helyrajzi számaint érintő kezelési egységek	43
3.2.7. A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek	48
3.3. A KEZELÉSI JAVASLATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES ESZKÖZEI A JOGSZABÁLYOK ÉS A TULAJDONVISZONYOK FÜGGVÉNYÉBEN.....	49
3.3.1. Agrártámogatások	49
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer.....	49
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	50
3.3.2. Pályázati források	51
3.3.3. Egyéb	51
3.4. A TERV EGYEZTETÉSI FOLYAMATÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA	52
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	57
3.4.2. A kommunikáció c ímzettjei	57
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	58

I. Natura 2000 fenntartási terv

*HUON20014 Gércei tufagyűrű és láprét
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület*

Óriszentpéter, 2014.10.20.

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Gércei tufagyűrű és láprét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUON20014
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	454,85 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. A terület jelölő élőhelyei

- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- *6240 Szubpannon sztyeppek (kiemelt jelentőségű élőhelytípus)
- 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek
-

1.4.2. A terület jelölő fajai

- vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- sötétaljú hangyaboglárka (*Maculinea nausithous*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- leánykökörccsin (*Pulsatilla grandis*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Vas megye:

- Gérce
- Sitke
- Vásárosmiske

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési területen egy ex lege védett láp található, melynek kiterjedése 24,99 ha. Emellett két kisebb ex lege védett barlang is található a terület bazalttufa bányájában.

A tervezési terület 513,88 ha-on (96,99%) részét képezi az országos ökológiai hálózat magterület övezetének.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Településrendezési eszközök

- Gérce Község Önkormányzatának 5/2010. (XII.20.) számú rendelete a község Szabályozási tervéről és a Helyi építési szabályzatról
- Sitke Község Önkormányzatának 10/2004. (IX.22.) számú rendelete a község Szabályozási tervéről és a Helyi építési szabályzatról, módosította a 11/2010. (IX.20.) és a 2/2013. (I.22.) számú önkormányzati rendelet
- Vásárosmiske Község Önkormányzatának 6/2008 (IX.30.) számú rendelete a község Szabályozási tervéről és a Helyi építési szabályzatról

Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Celldömölki Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve – Törzskönyvi száma: 2/2010. – Érvényesség: 2010. január. 1.–2019. december 31.

Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Gérce „Jobbikszer” Kft. vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (27.4/84-2/2007.). Érvényesség: 2017.02.28-ig.
- Sitke és Környéke Földtulajdonosi Közösség. vadgazdálkodási üzemterve – jóváhagyta: Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Vadgazdálkodási és Halászati Osztály (27.4/160-2/2007.). Érvényesség: 2017.02.28-ig.

2. Veszélyeztető tényezők

1.a táblázat: a tervezési területen jellemző veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kis jelentőségű)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.01	gazdálkodás intenzívebbé válása	M	10	A szántókon zajló intenzív művelés hatására a velük határos 6240 Szubpannon sztyeppék, a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>), a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek és a 6410 Kékperjés láprétek látványosan gyomosodnak, degradálódnak.
A03	gyepterület kaszálása/vágása	L	5	A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek és a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek jelölő élőhelyek nem megfelelő időben történő kaszálása az élőhelyek érzékenyebb növényfajainak eltűnéséhez, a gyepterület jellegtelenedéséhez vezet. A július-augusztusra időzített kaszálás jelentősen veszélyezteti a sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>), a vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) és a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) állományait.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	5	A 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) és a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek, jelölő élőhelyek túl gyakori kaszálásával, túl alacsony tarló hagyásával, felületével, és trágyázásával járó használata az érzékenyebb növényfajok eltűnéséhez, a gyepterület jellegtelenedéséhez vezet. A rétek túl gyakori kaszálása, túl alacsony tarló hagyása, felületével, és trágyázása jelentős mértékben károsítja a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), a sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) állományait.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	10	A kaszátlan rétek beerdősülése csökkenti a nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), a sötét hangyaboglárka (<i>Maculinea nausithous</i>) és a vérfü-hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>) számára alkalmas élőhelyek kiterjedését. A kaszálás felhagyása a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>), a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek és a 6410 Kékperjés láprétek jelölő élőhelyek teljes átalakulásához, tehát az élőhely kiterjedésének csökkenéséhez vezet.

A04.01.01	intenzív szarvasmarha-legeltetés	M	4	Az intenzív szarvasmarha-legeltetés a 6240 Szubpannon sztyeppék, és a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) élőhelyek gyomosodásához, jellegtelenedéséhez vezet.
				Az intenzív szarvasmarha-legeltetés veszélyeztetheti a leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) állományát.
A04.03	pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	6	A legeltetés elmaradása a 6240 Szubpannon sztyeppék állományának beszűküléséhez, illetve eltűnéséhez vezet.
				A legeltetés elmaradása a terület becserjésedéséhez vezetett, amely a leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) visszaszorulását eredményezi.
B01.02	fásítás idegenhonos fajokkal	H	6	A gyepek, illetve a gyepekkel határos erdők akáccal történő erdősítése a 6240 Szubpannon sztyeppék állományának beszűküléséhez, illetve degradálódásához vezet.
				A gyepterületek akáccal történő fásítása csökkenti leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) élőhelyét.
E03	szemét, hulladék	M	5	Az illegális szemétkerítés veszélyezteti a 6240 Szubpannon sztyeppék állományait, melyek ennek hatására gyomosodnak, degradálódnak.
I01	idegenhonos, inváziós fajok jelenléte	H	11	Az erdőként üzemtervezett, illetve spontán terjedő akácok inváziós góccokként vannak jelen a területen, melyek 6240 Szubpannon sztyeppék élőhelyet veszélyeztetik.
				Az akác terjedése veszélyezteti a leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) élőhelyét.
				A magas aranyvessző (<i>Solidago gigantea</i>) terjedése a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>), a 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek és a 6410 Kékperjés láprétek jelölő élőhelyek teljes átalakulásához, megsemmisüléséhez okozza.
K01.03	kiszáradás	M	15	A terület nedves részeinek száradása a 7230 Mészkevelő üde láp- és sásrétek, a 6410 Kékperjés láprétek jelölő élőhelyek teljes átalakulásához, jellegtelenedéséhez vezet.

K02.01	fajösszetétel változása, szukcesszió	H	16	<p>Az alullegetetés hatására a terület legnagyobb értékét jelentő gyepek erősen cserjésednek, mely hatására a 6240 Szubpannon sztyeppek visszaszorul, illetve a cserjés záródásával meg is semmisül.</p> <p>A használat hiánya a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek, illetve a 6510 Sik és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) élőhelyek esetében nádasodás figyelhető meg, mely rövidtávon is az élőhely teljes eltűnését okozhatja.</p> <p>A legeltetés elmaradása a terület egy részének becserjésedéséhez vezetett, amely már nem alkalmas a leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) számára.</p>
--------	--------------------------------------	---	----	---

1.b táblázat: a tervezési területen jellemző potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	5	A legtöbb gyepterület szántók veszik körül, potenciálisan a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) esetében fennáll a beszántás veszélye.
A03.	gyepterület kaszálása/vágása	L	1	A 6410 Kékperjés láprétek jelölő élőhely nem megfelelő időben történő kaszálása az élőhely érzékenyebb növényfajainak eltűnéséhez, a gyepterület jellegtelenedéséhez vezet.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	10	Az elsősorban kaszálóként hasznosított 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) élőhely esetében potenciális veszélyforrás az intenzívebbé váló gazdálkodás (felületvesztés, trágyázás, gyakori kaszálás, alacsony tarló) és ezáltal az élőhely jellegtelenedése, elszegényedése is.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	H	10	Az elsősorban kaszálóként hasznosított 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) élőhely esetében potenciális veszélyforrás a hasznosítás felhagyása, és ezáltal az élőhely eltűnése.
C01.04.01	bányászat külszíni fejtéssel	M	5	A korábbi bányák bővítése a 6240 Szubpannon sztyeppék élőhelyek egy részének teljes megsemmisülésével járna.
F04	Növénygyűjtés, általános (szárazföldi)	L	1	A dekoratív leánykőkörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>) esetében potenciális veszélyforrás a virágzó tövek leszedése.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Gércei tufagyűrű és láprét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen a legfőbb természetvédelmi célkitűzés a jelölő élőhelyek állapotának javítása kiterjedésének növelése, illetve a jelölő fajok állományainak növelése. A *6240 Szubpannon sztyeppek esetében elsődleges cél a folyamatosan zsugorodó élőhely kiterjedésének növelése, az akácosodó, illetve cserjésedő területek helyreállítása és újbóli használatbavételének ösztönzése, ezzel a jelölő élőhely és a leánykökörürcsin állományának növelése. A 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) jelölő élőhely esetében a kaszált területeken a hasznosítás fenntartása, míg a legeltetett területeken az extenzívebb használat ösztönzése, ezzel a jelölő élőhely természetvédelmi állapotának javítása és a sötét hangyaboglárka (*Maculinea naosithous*), a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának megerősítése a feladat.

A 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*) és a 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek esetében, a végleges eltűnés szélén álló élőhelyek megfelelő gazdálkodással és vízgazdálkodással történő helyreállítása, ezzel a jelölő élőhelyek eltűnésének megelőzése a cél.

A területen további két közösségi jelentőségű, de nem jelölő élőhely fordul elő. Ezek közül a 8220 Szilikátszikkasztás lejtők sziklanövényzete élőhely esetében az akácosodó foltok felszámolása és a területen a terepmotorosok által okozott károk megelőzése a cél, míg a *91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők jelölő élőhely esetében a terület vízgazdálkodásának javításával az élőhelyek állapotának javítása.

Emellett további cél lehet a területen túlzottan nagy arányban található szántóknak a jelölő élőhelyekkel szomszédos részének gyepesítése, vagy legalább vegyszermentes szegélyek hagyása, hogy ezzel is elősegítsük a jelölő értékek esetében felsorolt célok elérését.

3.2. Kezelési javaslatok

A Gércei tufagyűrű és láprét kezelési egységeinek lehatárolása a 2014-ben aktualizált Á-NÉR alapú élőhelytérkép alapján történt. Ennek során az azonos kezelést igénylő élőhelyfoltokat összevontuk, illetve az élőhelyfoltokon belül különböző kezelést igénylőket leválasztottuk. Arra törekedtünk, hogy az előírások megfelelő mértékben specifikusak legyenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket külön egységekbe soroltuk. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul felaprózva. A kezelési előírásokat a kezelési egységeken előforduló jelölő értékek élőhelyigényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi állapotának függvényében határoztuk meg.

Elsőként a gazdálkodáshoz szorosan nem kötődő kezelési javaslatokat adjuk meg, majd a gazdálkodáshoz köthető javaslatokat. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat négy alfejezetben tárgyaljuk annak megfelelően, hogy a javaslatok a mezőgazdálkodásra, az erdőgazdálkodásra, a vadgazdálkodásra vagy a vízgazdálkodásra vonatkoznak. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat minden esetben kezelési egységenként adjuk meg a következő tagolásban. Elsőként minden kezelési egységre általános kezelési javaslatokat adunk, majd ezt követik a támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok. Ezen

belül kötelezően betartandó és önkéntesen választható előírásokat különböztetünk meg. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat követik az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok, majd a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok. Egy adott gazdálkodási műveletre több, egymástól eltérő mértékű korlátozás vonatkozhat. Javaslatunk szerint ezek közül a terület használójának van lehetősége választani, a várható bevételkiesés és a megkapható támogatás mértékének figyelembe vételével.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A Gércei tufagyűrű és láprét Natura 2000 területen megtalálható élőhelyek többsége évszázados emberi használat következtében alakult ki. A gyepeket legeltetéssel vagy kaszálással hasznosították, így megőrzésük is e hasznosítások fenntartásával, vagy felújításával képzelhető el. A területen az állattartással kapcsolatos létesítményeket leszámítva más építkezés nem megengedhető. A területen található égeres mocsárerdő esetében kizárólag az erdészeti hasznosítás, vagy a teljes érintetlenség fogadható el.

A területen egy jelenleg nem üzemelő bazalttufa bánya is található, amelynek területén fordul elő a szilikátsziklás lejtők sziklanövényzete (8220). A bánya újranyitása vagy bővítése a közösségi jelentőségű élőhelyet veszélyeztetné, így az csak kisebb területi kiterjedésben képzelhető el. A bányát jelenleg illegális terepmotoros versenyek lebonyolítására használják, amely jelentős mértékben veszélyezteti a sziklagyepeket. Fontos lenne ezek felszámolása, a terület fokozottabb őrzése, így a károkozás megelőzése.

A terület turisztikai hasznosítása, elsősorban környezeti nevelési céllal természetvédelmi szempontból elfogadható. Ennek mértékét az érintett élőhelyeken úgy kell a későbbiekben meghatározni, hogy se jelölő élőhelyeket, se jelölő fajokat ne veszélyeztessen a tevékenység. Fontos fejlesztés lenne a Natura 2000 területet bemutató infrastruktúra létrehozása, hogy a látogatók tisztában legyenek a terület státuszával és természeti értékeivel. Ezt egyrészt tájékoztató táblák kihelyezésével lehetne elérni a területre bevezető forgalmasabb közutak és turistautak mentén, másrészt a területet bemutató szóróanyagokkal, amelyeket helyi Tourinform Irodákban és önkormányzatoknál lehetne elérhetővé tenni.

A Natura 2000 terület jelentős részét kiskertek, szőlők, gyümölcsösök, telkek teszik ki. Ezeket a természetvédelmi *kezelést nem igénylő területek* (KE-0) kategóriába soroltuk. Az ilyen típusú élőhelyekből összességében mintegy 25,3 ha található a területen.

3.2.1.2. *Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok*

3.2.1.2.1 *Mezőgazdálkodás*

Gyep

A gyepet alapvetően kilenc egységre lehet osztani. A jelenleg is jó állapotú *lejtőgyep* (KE-1) a területen elszórva kisebb nagyobb foltokban lelhető fel, egy részüket ma is legeltetik, míg másokon a gazdálkodást felhagyták. Elsődleges cél ezen élőhelyek jó természetességi állapotának megőrzése, a nem használt gyep újbóli hasznosítása, mely egyben a leánykőrkörcsin számára is növeli a kedvező élőhelyek kiterjedését. A KE-2 *kaszálórét* kezelési egység a kaszálóként hasznosított gyepet fogja össze. Ezek többnyire üde vagy nedves élőhelyek, melyek fennmaradásának záloga a rendszeres kaszálás. Ezeknek az élőhelyeknek a megőrzése alapvető fontosságú a három jelölő lepkefaj állományainak fenntartása érdekében is. A legelőként hasznosított üde, illetve jellegtelen gyep a KE-3 *legelő* kezelési egységbe kerültek. Ezekben az esetekben a javaslatok elsősorban a megfelelő állatlétszámra, illetve a természetvédelmi szempontból kedvező legeltetésre vonatkoznak. A *leromló képerjés* (KE-4) esetében egy nem hasznosított, erősen aranyvesszősödő, ill. nádasodó foltról van szó, melyet ha továbbra sem hasznosítanak, akkor el fog tűnni. A *jellegtelen gyomos gyep és lágyszárú özönfajok állományai* (KE-5) esetében elsődleges cél az inváziós gócpontok felszámolása és a hasznosítás újbóli elindításával értékesebb élőhely kialakulásának elősegítése. A *cserjésedő gyep és cserjések* (KE-6) esetében általános cél ezek visszaszorítása és rovásukra a gyep növelése. Ez egyes esetekben elérhető még a hasznosítás újbóli elkezdésével, de a legtöbb helyen élőhelyrekonstrukció megvalósítása szükséges. A területen előforduló élőhelyek közül a *sásosok, lápi magaskórósok és fűzláp* (KE-7) és a *sziklagyep, bánya* (KE-8) az inváziós fajok visszaszorításán túl más kezelést nem igényelnek.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: lejtőgyep.

A kezelési egység a szubpannon sztyeppek jelölő élőhely jobb állapotban lévő állományait foglalja magába. A területen kisebb nagyobb foltokban elszórva, összesen 15,9 ha kiterjedésben lelhető fel. Ezek egy részét ma is legeltetik, míg másokon a gazdálkodást felhagyták.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- H3a Köves talajú lejtősztyeppek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- *6240 Szubpannon sztyeppek

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az élőhely esetében a legkedvezőbb hasznosítás a legeltetés, mely a kezelési egység nagyobb részén napjainkban is megvalósul. Elsődleges cél ennek a hasznosításnak a fenntartása, illetve a jelenleg nem legeltetett területek újbóli legeltetésének ösztönzése.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

(b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fászfárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fászfárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg az 5-ha-t.
GY106	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen élőhelyrekonstrukcióra jelenleg nincs szükség.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységben nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A szubpannon sztyepek hosszú távú fenntartása csak az élőhely hasznosításával, elsősorban legeltetésével képzelhető el, mivel a legelő állatok megakadályozzák, hogy az élőhelyen a nemkívánatos cserjésedési, illetve erdősülési folyamatok teret nyerjenek, sőt az esetlegesen megjelenő inváziós fajok előretörését is megelőzhetik. Az idesorolt élőhelyek esetében is tapasztalható a minimális kiterjedésű cserjés foltok, illetve magánosan álló cserje- és faegyedek jelenléte, de az élőhelyi diverzitás érdekében ezek teljes visszaszorítása nem indokolt. Az idős fák kímélete különösen fontos. A gyepekben megjelenő özönfajok azonban teljesen visszaszorítandók. A gyepek fajgazdagságának megőrzése érdekében a területen intenzív gyepegzálkodási módszerek (felülvetés, vegyszeres gyomirtás, mechanikai beavatkozások) nem megengedettek. A gyepek védelme érdekében rajtuk depóniák kialakítása nem megengedett. A megfelelő gazdálkodás mellett a leánykőöröcsin állománya is megőrizhető, illetve növelhető.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: kaszálórétek

A kezelési egység a kaszálóként hasznosított gyepeket fogja össze, így ide tartoznak a sík és dombvidéki kaszálórétek, illetve a mészkedvelő üde láp- és sásrétek jelölő élőhelyek jobb állapotban lévő, kaszált állományai. A kezelési egység több foltban a terület Ny-i és K-i széléin, összesen mintegy 19 ha kiterjedésben fordul elő.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:

- D34 Mocsárrétek
- E1 Franciaperjés rétek
- E1xT8 Franciaperjés rétek x Extenzív szőlők és gyümölcsösök
- D1 Meszes láprétek, rétlápok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 7230 Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt élőhelyek esetében a legkedvezőbb hasznosítás a kaszálás, így az elsődleges cél ennek a hasznosításnak a fenntartása. A sötétaljú (*Maculinea nausithous*) hangyaboglárka, a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) érdekében a kaszálásokat a június 15. előtti és az augusztus 15. utáni időszakokra kell időzíteni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY20	Kizárólag kaszáással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fűszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fűszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsméretű felett) és a vadgyümölcsök (törzsméretű megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY76	Kaszálás augusztus 15. után lehetséges.
GY82	A gyeplet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY100	A kaszátlan terület legalább 50%-át a tábla belsejében kell biztosítani.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az érintett jelölő élőhelyek fenntartása csak az élőhelyek hasznosításával, elsősorban – a tradicionálisnak számító – kaszálással képzelhető el. A rendszeres kaszálás megőrzi az élőhelyekre jellemző fajkészletet, hátráltatja az özönnövények, a nád (*Phragmites australis*) és a spontán megjelenő cserjék térhódítását. Az ide tartozó gyepekben szórványosan megjelenő őshonos cserje- és faegyedek megőrzése az élőhelyi diverzitás fenntartása miatt indokolt, de az általuk elfoglalt területet alacsony szinten kell tartani. A gyepek fajkészletének megőrzése érdekében az intenzív hasznosítás nem megengedett (felülvetés, vegyszerezés, tárcsázás, illetve évi két alkalomnál többszöri kaszálás). Azokon a területrészeken, ahol már megjelentek a lágyszárú özönnövények, ott a fajok visszaszorítása érdekében sokkoló kaszálást kell alkalmazni, annak érdekében, hogy a továbbterjedésüket megakadályozzuk. A gyepek védelme érdekében a lekaszált özönnövényeket, illetve a felhalmozódott fűavart el kell távolítani, továbbá depóniákat nem szabad kialakítani. Az idegenhonos fás szárúak esetében a megfelelő engedélyek birtokában a vegyszeres kezelés is megengedett. A kaszálás június 15. előttre vagy augusztus 15. utánra történő időzítésével a jelölő lepkefajok állománya is növelhető lenne.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: legelők.

A kezelési egységbe a legelőként hasznosított üde (köztük a sík és dombvidéki kaszálórétek, jelölő élőhelyek degradálódott, kissé túllegeltetett állományai), illetve jellegtelen gyepek kerültek. Állományait a terület Ny-i részén találjuk, összesen több mint 52 ha kiterjedéssel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- D34 Mocsárrétek
- OB Jellegtelen üde gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt jelölő élőhely esetében a legeltetés is elfogadható hasznosítás, de ez csak akkor nem okozza az élőhely leromlását, ha megfelelő a legelő állatok egyedszáma. A kezelési javaslatok az extenzivebb hasznosításra történő átállás irányába mutatnak, mely a túllegeltetett jelölő élőhely természetességének növekedését eredményezhetné, míg a jellegtelen üde gyepek esetében azok regenerálódását, akár jelölő élőhellyé válását is. A jelölő lepkefajok érdekében fontos, hogy legyenek a július-augusztusi időszakban olyan területek, ahol az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) virágzik, ami kisebb egységekben történő szakaszoló legeltetéssel képzelhető el.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormányrendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,6-0,1 állategység/ha.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg az 5-ha-t.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az érintett jelölő élőhelyek fenntartása csak az élőhelyek hasznosításával, kaszálásával vagy megfelelő állatlétszámmal történő legeltetéssel képzelhető el. Elsődleges cél ezeken az élőhelyeken a gyepek megfelelő állapotban való fenntartása, illetve ennek az állapotnak az elérése. A megfelelő módon történő kaszálás, vagy a megfelelő állatlétszám mellett történő legeltetés ezeknek az élőhelyeknek a hosszú távú megőrzését lehetővé teszi, a nádasodást, cserjésedést és az özönfajok térnyerését gátolja. Az ide tartozó gyepekben szórványosan megjelenő őshonos cserje- és faegyedek megőrzése az élőhelyi diverzitás fenntartása miatt indokolt, de az általuk elfoglalt területet alacsony szinten kell tartani. A gyepek fajkészletének megőrzése érdekében az intenzív hasznosítás nem megengedett (felülvetés, vegyszerezés, tárcsázás, illetve évi két alkalomnál többszöri kaszálás). Azokon a területrészeken, ahol már megjelentek az inváziós lágyszárú özönnövények, ott a fajok visszaszorítása érdekében sokkoló kaszálást kell alkalmazni, annak érdekében, hogy a továbbterjedésüket megakadályozzuk. A gyep védelme érdekében a lekaszált özönnövényeket, illetve a felhalmozódott fűavart el kell távolítani, továbbá depóniát nem szabad kialakítani. Az idegenhonos fás szárúak esetében a megfelelő engedélyek birtokában a vegyszeres kezelés is megengedett. Az időben kellőképpen széthúzott legeltetés mellett a jelölő lepkefajok állománya is növelhető lenne, mivel így mindig maradna olyan területrész, ahol rajzási időszakban rendelkezésre állnak a tápnövények.

Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: leromló kékperjés

A kezelési egység a kékperjés láprétek jelölő élőhely degradálódott, megsemmisülés szélén álló foltjait, illetve potenciális előfordulási helyét foglalja magába. A kategóriába egy 7,5 ha kiterjedésű élőhelyfolt került besorolásra, mely a terület ÉK-i részén terül el. A területen jelenleg nem jellemző hasznosítás.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- D2xB5xOD Kékperjés rétek x Nem zsombékoló magassárrétek x Lágyszárú özönfajok állományai
- ODxD2 Lágyszárú özönfajok állományai x Kékperjés rétek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A jelölő élőhely esetében jelenleg semmilyen hasznosítás nem történik, az állományait a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) szinte teljesen előzönlötte. A kékperjések esetében a

kaszálás lenne a megfelelő kezelés. A kezelési javaslatok a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) állomány visszaszorítását, illetve a gazdálkodás, élőhely kezelés újbóli megkezdését célozzák. Az élőhely jelenlegi állapota még lehetővé tenné a regenerálódást, tehát a jelölő élőhely kiterjedése és természetességi állapota növelhető lenne.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fűszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fűszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórta jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY118	Élőhelyrekonstrukció
GY122	A legelészkiárt területet a nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelölő élőhely jelenleg rendkívül leromlott állapotú, megőrzése sürgős beavatkozást kíván. Az élőhely foltjai az aranyvessző (*Solidago gigantea*) szorításában, elsősorban a hasznosítás hiánya miatt néhány 10 m² területre zsugorodtak össze. A fennmaradt foltjaira alapozva az élőhely most még rekonstruálható lenne. Ennek alapvető feltétele az élőhely rétként való hasznosítása. A gazdálkodáson túl jelentős javulás lenne elérhető a területen keresztül húzódó csatorna vízvisszatartásával.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Kívánatos lenne a területen keresztül húzódó csatorna visszaduzzasztásával az élőhely vízellátottságának javítása.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A jelölő élőhely megőrzése csak a terület újbóli hasznosításával oldható meg, ennek hiányában 1-2 év alatt az élőhely nyomtalanul el fog tűnni. Az érintett jelölő élőhely fenntartása csak kaszálásával képzelhető el. Elsődleges cél ezen az élőhelyen a gyeppragmentumok fajkészletének megőrzése és a környező aranyvesszős területeken az élőhely kiterjesztése. A megfelelő módon történő kaszálás ezeknek az élőhelyeknek látványos javulást eredményezhet, a nádasodást, cserjésedést és az özönfajok térnyerését visszaszoríthatja. A gyepek fajkészletének megőrzése érdekében az intenzív hasznosítás nem megengedett (felülvetés, vegyszerezés, tárcsázás, illetve évi két alkalomnál többszöri kaszálás). A magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) és a nád (*Phragmites australis*) által uralt területeken a fajok visszaszorítása érdekében sokkoló kaszálást kell alkalmazni, annak érdekében, hogy a továbbterjedésüket megakadályozzuk. A gyepek védelme érdekében a lekaszált özönnövényeket, illetve a felhalmozódott fűavart el kell távolítani, továbbá depóniát nem szabad kialakítani.

Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: jellegtelen gyomos gyepek és lágyszárú özönfajok állományai

A kezelési egységbe a területen szórványosan, mintegy 27 ha kiterjedésben előforduló, degradált füves élőhelyeket soroltuk. Jellemző rájuk, hogy jelenleg nem állnak hasznosítás alatt.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- T10 Fialtal parlag
- OC Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OD Lágyszárú özönfajok állományai
- OF Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- ODxB1a Lágyszárú özönfajok állományai x Nem tűzegképző nádasok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem tartalmaz Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt élőhelyeknél az elsődleges cél a gyomosodási, ill. az inváziós gócek felszámolása, ezáltal a jobb állapotú élőhelyek védelme. Ennek megfelelően, az inváziós növények célzott irtása mellett a kaszálás és legeltetési hasznosítás is megfelelő.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,6-0,1 állategység/ha.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg az 5-ha-t.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Lásd részletesen a 3.2.2. fejezet szárazgyep-rekonstrukció és nedves és üde élőhelyek rekonstrukciója címszavak alatt.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Az élőhelyek jelentős része jelenleg gyomos, illetve inváziós gócként van jelen a területen, mely többek között a jelölő élőhelyek leromlásához is vezethet. Elsődleges cél ezeknek a foltoknak a felszámolása. Hosszútávon ezen az élőhelyek egy része is visszaalakítható lenne valamely jelölő élőhellyé, attól függően, hogy hol helyezkedik el. A tufagyűrűn található jellegtelen gyep egy része átalakítható lenne a Szubpannon sztyeppék jelölő élőhellyé, míg a mélyebben fekvő területek esetén valamely üde gyep kialakulása várható: (Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon, illetve Sík- és dombvidéki kaszálórétek).

Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: cserjésedő gyep

A kezelési egység különböző típusú gyep (köztük a Szubpannon sztyeppék, Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon, Sík- és dombvidéki kaszálórétek, Mészkedvelő üde láp- és sásrétek jelölő élőhelyek) különböző mértékben cserjésedett formáit foglalja magába. A területen szórványosan, összesen 24 ha kiterjedésben fordulnak elő. Az ide sorolt foltokra a hasznosítás hiánya a jellemző.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNER élőhelyek:

- P2axOD Üde és nedves cserjések x Lágyszárú özönfajok állományai
- B1axP2bxOD Nem tőzegképző nádasok x Üde és nedves cserjések x Lágyszárú özönfajok állományai
- H3axP2b Köves talajú lejtősztyepek x Galagonyás-kökényes-borókás
- P2bxH3a Galagonyás-kökényes-borókás x Köves talajú lejtősztyepek
- P2b Galagonyás-kökényes-borókás
- P2bxP2a Galagonyás-kökényes-borókás x Üde és nedves cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- *6240 Szubpannon sztyeppék

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az ide sorolt élőhely-foltokon az elsődleges cél a fajgazdag gyepi élőhelyek helyreállítása, mely a cserjék eltávolításával és a hasznosítás újrakezdésével érhető el. A teljesen záródott

cserjés területek esetén komplex élőhelyrekonstrukció keretében valósítható meg a helyreállítás

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY42	Legeltetési sűrűség 0,6-0,1 állategység/ha.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY108	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl

	egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A különböző mértékben cserjésedett gyepok helyreállítása alapvető fontosságú volna a jelölő gyepok kiterjedésének növelése érdekében, ez elsősorban a cserjésedett területeken elvégzett cserjeirtással lenne megvalósítható. Részletesen lásd a 3.2.2. fejezetben.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A cserjésedő területek többsége valamely jelölő élőhely (Szubpannon sztyeppék, Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon, Sík- és dombvidéki kaszálórétek, Mészkedvelő üde láp- és sásrétek) potenciális területét foglalja el, így a területek cserjéktől való megtisztítása és újbóli gazdálkodásba vonása elengedhetetlen a jelölő értékek megőrzése szempontjából. Mindemellert ezeken az élőhelyfoltokon is fontos cél az özönfajok visszaszorítása. Ezeknél a területeknél kiemelten fontos a cserjések között fragmentálisan megmaradt apró gyepfoltok kímélete, mert a gyepok regenerálódásában fontos szerepet játszhatnak.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: sásosok, lápi magaskórósok és fűzláp.

A kezelési egységbe a nevezett élőhelyek összesen 3,2 ha kiterjedésben kerültek besorolásra. A fűzláp a terület D-i részén található, míg a többi élőhely a Ny-i felén szórványosan fordul elő. Az ide tartozó élőhelyeket nem hasznosítják.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B5 Nem zombékoló magassásrétek
- B5xB4 Nem zombékoló magassásrétek x Lápi zombékosok, zombék-semlyék komplexek
- D5 Patakparti és lápi magaskórósok
- J1xB5xB4 Fűzlápok x Nem zombékoló magassásrétek x Lápi zombékosok, zombék-semlyék komplexek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- *91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas köris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (*Molinion caeruleae*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység azokat az élőhelyeket tartalmazza, melyek hosszútávon stabilak, az inváziós fajok irtásán kívül más beavatkozást nem igényelnek.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A lápi magaskórós jelölő élőhely területe, az őt körülvevő nádas rovására növelhető lenne. Mivel az érintett élőhely is nagyon kis kiterjedésű (0,05ha), ezért ennek növelése is kis léptékben képzelhető el. Ha a magaskórós foltot körülvevő nádat néhány méteres sávban mechanikai úton, rendszeresen visszaszorítják, akkor ezzel elősegíthető a magaskórós spontán terjedése. A beavatkozás kb. 0,1 – 0,2 ha területet érintene. Ha a beavatkozás sikeres, akkor később a terület növelhető.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Mivel a fenti élőhelyek igen stabilak, ezért fennmaradásuk hosszabbtávon is biztosított, amennyiben a megfelelő termőhelyi adottságok megvannak. A kezelésnek ezeknél az élőhelyeknél elég csak az inváziós fajok eltávolítására koncentrálni.

(b) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Sziklagyepek, bánya

A kezelési egységbe összesen 2,6 ha élőhely került besorolásra. Ez egy tömbben a terület központi részén található felhagyott bazalttufa bánya területét foglalja magában. Jelenleg nem hasznosítják.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- G3xU6 Nyílt szilikátsziklagyepek és törmeléklejtők x Nyitott bányafelületek
- G3xP2b Nyílt szilikátsziklagyepek és törmeléklejtők x Galagonyás-kökényes-borókás

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 8220 Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzete

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A kezelési egység a bányaudvart és annak sziklafalait, illetve az abban kialakult sziklagyepeket tartalmazza. Ezekben az esetekben a kezelésnek az inváziós növényfajok, elsősorban az akác visszaszorítására, illetve a terepmotorosok károkozásának megelőzésére kell koncentrálni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az összes gyeptípuson betartandóak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18) Kormány rendeletben meghatározott előírások, amelyeket itt most nem ismételünk meg.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY115	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen élőhelyrekonstrukcióra nincs szükség.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

Az illegális terepi, technikai sportok által okozott degradációt meg kell szüntetni. A terület terepadottságai miatt a probléma sorompók, vagy más terepi akadályok kihelyezésével reálisan nem kezelhető. Az egyetlen eszköz a probléma megoldására a hatósági jelenlét fokozása. A bánya újranýtása, bővítése nem, legfeljebb kisebb területrészén képzelhető el.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A fenti élőhely igen stabil, ezért fennmaradása hosszabbtávon is biztosított. A kezelésnek ezeknél az élőhelyeknél elég csak az inváziós fajok eltávolítására koncentrálni, illetve a termőhelyet erősen degradáló terepmotorosok károkozásának megelőzésére.

Szántók

A szántók (KE-9) esetében, melyek térfoglalása igen jelentős a területen, az előírások az extenzívebb művelést igyekeznek előmozdítani, elsősorban azért, hogy a táblákkal határos jelölő élőhelyek állapotát ne befolyásolják negatív irányba. Megítélésünk szerint a gyepeket körülvevő szántók egy részének visszagyepesítése is indokolt lenne.

(a) Kezelési egység kódja: KE-9

(b) Kezelési egység meghatározása: szántók

A területen a legnagyobb kiterjedésben (209 ha) előforduló élőhely, elsősorban a központi

részre koncentrálnak. A szántókon intenzív növénytermesztés folyik.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántók a területen legnagyobb arányban jelenlévő élőhelyek, így negatív hatással vannak a jelölő élőhelyekre. Negatív hatásuk mérséklésére javasolt extenzívebb művelés bevezetése és a vegyszermentes táblaszegélyek kialakítása. A gyepek és erdők területének növeléséhez javasoljuk a szántók egy részének gyepesítését vagy erdősítését.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot (HMKÁ) – 50/2008 (IV. 24) FVM rendelet.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ46	Melioráció tilos.

SZ48	Drénezés tilos.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ56	Mezőgazdasági földterület első erdősítése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A gyepekkel szomszédos szántók esetében a visszagyepesítés lenne a legkedvezőbb, más esetekben a tájhonos fafajokkal történő erdősítés is elfogadható. Ha erre nincs lehetőség, akkor a táblákon egy olyan 3 m széles sáv (ún. vegyszermentes szegély) kialakítása lenne indokolt, melyben mezőgazdasági kemikáliák nem kerülnének kijuttatásra.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántókkal határos élőhelyek gyomosodásának és leromlásának megelőzése érdekében szükséges a gazdálkodás során a vegyszerek alkalmazásának mérséklése, környezetkímélő vegyszerek alkalmazása. Vegyszermentes táblaszegélyek révén a káros bemosódások mérsékelhetőek. A rovarok védelme érdekében a rovarirtó szerek használatát korlátozni kell, míg a légi kijuttatást tiltani.

Vizes élőhelyek

A tervezési területen nem találhatóak vizes élőhelyek.

3.2.1.2.2 Erdőgazdálkodás

Az erdei élőhelyek alapvetően négy egységre oszthatóak. A közösségi jelentőségű élőhelyek közé tartozó égeres mocsárerdő (KE-10) esetében elsődleges cél az élőhely hosszú távú megőrzése, így a benne zajló gazdálkodást úgy kell szabályozni, hogy ez megvalósulhasson. További cél az állapotának javítása, mely elsősorban a vízháztartás javításával érhető el. A terület erdeinek többsége akácos, melynek csak egy része üzemtervezett akácos (KE-11) Ezekben az erdőkben a véghasználatot követően fafajcserés felújítás javasolunk, míg a spontán akácosok (KE-12) esetében, az állapotoktól függően vagy fafajcsere, vagy gyeprekonstrukció volna a legkedvezőbb természetvédelmi szempontból. Az egyéb fás élőhelyek (KE-13) közé soroltunk minden olyan fás vagy cserjés (fasorok, spontán erdősülő foltok, facsoportok, erdősávok) élőhelyet, melyek esetében az a legkedvezőbb, ha az élőhelyeken hagyjuk zajlani a természetes folyamatokat, ezeknél az egyetlen feladat az özönművelés eltávolítása.

(a) Kezelési egység kódja: KE-10

(b) Kezelési egység meghatározása: égeres mocsárerdő

A kezelési egységbe a terület ÉK-i határán elterülő 4,2 ha kiterjedésű erdő tartozik. A terület erdészeti hasznosítás alatt áll.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J2 Láp- és mocsárerdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az égeres mocsárerdő kiemelt közösségi jelentőségű élőhely esetében a cél az élőhely fenntartása, természetességi állapotának javítása. Ez elsősorban a terület vízellátásának javításával érhető el, mely az élőhely melletti csatorna vizének visszatartásával lenne megvalósítható. Emellett kívánatos lenne a folyamatos erdőborítás biztosítása és a talaj károsításának megelőzése érdekében a legkíméletesebb anyagmozgatási módok (pl. kötélpályás közelítés) alkalmazása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Celldömölki Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve – Törzskönyvi száma: 2/2010. – Érvényesség: 2010. január. 1.–2019. december 31.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, száraló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe vételével jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábbon álló holtfák meghagyása.

E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű megkímélése.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeknek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E29	A egyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fafajok eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatok során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatok során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőültetések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepek) történő hasznosítása.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú- és fűszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező

	anyag keverése.
	<ul style="list-style-type: none"> • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.
	<ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.
	<ul style="list-style-type: none"> • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	<ul style="list-style-type: none"> • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
	<ul style="list-style-type: none"> • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	<ul style="list-style-type: none"> • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen keresztülhaladó csatorna vízvisszatartásával javítani lehetne a kiemelt közösségi jelentőségű élőhely természetességi állapotán. Ennek eredményeként az özönfajok visszaszorulnának, és az élőhely jellemző gyepszintje regenerálódna.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Cél a kiemelt közösségi jelentőségű élőhely fenntartása, állapotának javítása. Ennek alapvető feltétele az idegenhonos, inváziós fajok visszaszorítása, az erdészeti beavatkozások termőhelyet kímélő kivitelezése, a tarvágás mellőzése és a folyamatos erdőborítást megalósító gazdálkodás bevezetése.

(a) Kezelési egység kódja: KE-11

(b) Kezelési egység meghatározása: üzemtervezett akácosok

A területen ez a kezelési egység két foltban található a terület központi részén, összesen 8,2 ha kiterjedésben. A területek erdészeti hasznosítás alatt állnak.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- S1 Akácosok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az üzemtervezett akácok helyett a véghasználatot követően őshonos állományokra történő átalakítás lenne kívánatos.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet
- Celldömölki Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve – Törzskönyvi száma: 2/2010. – Érvényesség: 2010. január. 1.–2019. december 31.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe vételével jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegendő fa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E37	Tájhonos fafajú állományok véghasználatok során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E54	Idegenhonos fafajú faállomány szerkezetátalakítása.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdősitések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegendő fafajok biztosítása.

E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágy- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
	• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
	• Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember.
	• Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.
	• Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
	• Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
E71	• Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
	• Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A véghasználatot követően a területen egykor jellemző száraz tölgyes állományok létrehozása, az akác visszaszorítása.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A területen jelenlévő akác egyrészt őshonos élőhelyek helyét foglalják el, másrészt intenzív terjedésükkel más élőhelyek (köztük a szubpannon sztyeppék jelölő élőhely és a szilikátszikkász sziklanövényzettel közösségi jelentőségű élőhely) állapotát rontják le. Ennek megfelelően, a természetvédelmi érdek megkívánná a fajokcserés felújítást.

(a) Kezelési egység kódja: KE-12

(b) Kezelési egység meghatározása: spontán akácok

A területen 35,5 ha kiterjedésben fordulnak elő spontán akácok. Ezek elszórva számos foltban vannak jelen. Sokukban nem történik gazdálkodás, de egyes foltokban látható a haszonvétel (pl. méhészkedés, favágás).

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- S1 Akácok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A spontán akácok helyett, komplex élőhelyrekonstrukció keretében vagy a gyepek helyreállítása, vagy a területen őshonosan jellemző száraz tölgyesek létrehozása lenne a cél. Azt, hogy egy adott területen gyeppé vagy erdővé kialakítása a kívánatos részletes helyszíni vizsgálatokat követően lehet eldönteni.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységre nem vonatkoznak kötelező előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
	Élőhelyrekonstrukció (lásd 3.2.2. fejezet)

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Nem üzemtervezett állományok, tehát levágásukat követően nem keletkezik felújítási kötelezettség, így jogi akadálya nincs az élőhelyrekonstrukciónak. Az ide sorolt akácok esetében termőhelyi, illetve gazdálkodói szempontok függvényében vagy őshonos állományokra történő cserét, vagy gyepprekonstrukciót lenne érdemes végrehajtani. Abban az esetben, ha az adott élőhelyfoltban még számottevő a gyepprekonstrukció jelenléte, akkor ezeken a helyeken mindenképpen a gyepprekonstrukció lenne indokolt, mellyel a Szubpannon sztyeppék jelölő élőhely növelése is megvalósulna. Az olyan esetekben ahol gyepprekonstrukció már nincsenek termőhelyfeltárást kell végezni, és elsősorban a talajadottságok (pl. termőréteg vastagság) figyelembevételével kell dönteni arról, hogy a terület alkalmas-e száraz tölgyesek telepítésére, vagy inkább a gyeppé alakítás lenne a célszerűbb.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A területen jelenlévő akác egyrészt őshonos élőhelyek helyét foglalják el, másrészt intenzív terjedésükkel más élőhelyek (köztük a Szubpannon sztyeppék jelölő élőhely és a Szilikátsziklás lejtők sziklanövényzettel közösségi jelentőségű élőhelyek) állapotát rontják le. Ennek megfelelően, a természetvédelmi érdek megkívánná a fafajcserés felújítást, vagy a gyeppé alakítást.

(a) Kezelési egység kódja: KE-13

(b) Kezelési egység meghatározása: egyéb fás élőhelyek

A kezelési egységbe azok a cserjések, fasorok és minden más fás szárúak által uralt élőhely került besorolásra, melyeken jelenleg nem folyik gazdálkodás és ez később sem indokolt. Összes kiterjedésük 15,7 ha.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RA Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RAxP2b Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok x Galagonyás – kökényes - borókás
- RAxP8 Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok x Vágásterületek
- RB Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
- RC Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- P2axS6 Üde és nedves cserjések x Nem őshonos fafajok spontán állományai
- P2b Galagonyás – kökényes - borókás
- S7 Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok
- P8 Vágásterületek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az egyéb fás élőhelyek közé soroltuk azokat az erdősávokat, facsoportokat, cserjéseket és spontán erdősülő területeket, melyek esetében az özönfajok visszaszorításán túl más kezelés nem szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A kezelési egységre nem vonatkoznak kötelező előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Kezelés leírása
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: <ul style="list-style-type: none">• Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.• Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-

	<p>szeptember.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.

(f) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységen jelenleg nincs szükség élőhelyrekonstrukcióra.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

Nem üzemtervezett területek, melyek esetében természetvédelmi szempontból csak az özönnövények visszaszorítása, tehát a fertőző góccok felszámolása a cél, ezzel is védve a jelölő élőhelyeket.

3.2.1.2.3 Vadgazdálkodás

A túltartott nagyvadállomány, elsősorban a terület K-i, nedves részeinek erdei és gyepi élőhelyein jelent problémát. A jelentős vadlétszám hatására az erdő gyepszintje jellegtelenedik, illetve az erdőt körülvevő élőhelyeken jelentős károk keletkeznek. A probléma kezelésének első lépéseként fontos lenne a vadlétszám minél pontosabb becslése.

Kód	Kezelés leírása
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

3.2.1.2.4 Vízgazdálkodás

A tervezési területen egyetlen vízgazdálkodással érintett kezelési egység van, a Cinca-patak szabályozott medre és annak növényzete (KE-14).

(a) Kezelési egység kódja: KE-14

(b) Kezelési egység meghatározása: Cinca-patak

A kezelési egységbe a Cinca-patak tartozik 6,7 ha kiterjedéssel.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- U8xOA Folyóvizek x Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
- U8xP2a Folyóvizek x Üde és nedves cserjések

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A patakon aktív vízgazdálkodás nem történik. A vízkárelhárítási céllal történő partmenti vegetációirtást javasolt kizárólag a mederbe belenőtt vagy bedőlt fákra korlátozni. A patakok mentén található lábonálló holtfa és az idősebb böhöncök fontos táplálkozó és szaporodóhelyei számos közösségi jelentőségű bogár- és denevérfajnak, emellett odúlakó madaraknak nyújt fészkelőhelyet. Ezek eltávolítása kizárólag indokolt esetben, vízkárelhárítási céllal történhet.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Szárazgyep-rekonstrukció

Háttér és célkitűzések

A Natura 2000 területen jelentős területeket borítanak különböző mértékben cserjésedett, illetve spontán akácosodott Szubpannon sztyepek. Ez hozzávetőlegesen a felét teszi ki a jelölő élőhely potenciális területének. A cserjék, illetve a spontán felverődött akác nagy részének eltávolításával és a kialakított gyepterület legeltetésével a jelölő élőhely területe megduplázható lenne. Az élőhely-rekonstrukció célja tehát a Szubpannon sztyepek kiterjedésének növelése és ezen keresztül a leánykőöröcsin (*Pulsatilla grandis*) élőhelyének növelése is. A beavatkozás kb. 20 ha-t érintene.

Érintett jelölő élőhely

Szubpannon sztyepek (KE-6, KE-12 és potenciálisan a K-6 néhány foltja)

Alkalmazott módszerek

A cserjék kézi erővel (motorfűrészsel) történő kivágása, majd a területen történő aprítékolása és elszállítása. A cserjék eltávolítását követően három éven keresztül a tuskók és sarjak eltávolítása évi két alkalommal történő szárazúzással, illetve a keletkező apríték eltávolítása. A spontán akácosodó területeken az irtást a fák injektálásával kell megvalósítani. Kivágásukra csak a kiszáradást követően kerülhet sor. A felverődő fiatal akácsarjakat legeltetni is lehet. Ezt követően folyamatos és intenzív legeltetés vagy kaszálás. A szántókkal határos területeken a cserjéket meg kell hagyni, ezzel is szűrve az onnan érkező káros hatásokat. A védett lágyszárú növények élőhelyén a talaj kíméletére fokozottan kell figyelni, a legelési sűrűséget a többenél alacsonyabban kell tartani. A rekonstrukció következtében a legeltetendő terület

megduplázódik, így nagyobb állatlétszámot kell eltartania a területnek. A projekt keretében ezt a tényezőt is tervezni kell (legelő berendezésének megteremtése).

Részvevők

tulajdonosok

Tervezett költségvetés és forrás

50 millió Ft – jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás

Nedves és üde élőhelyek rekonstrukciója

Háttér és célkitűzések

A Natura 2000 terület K-i részén jelentős területeket borítanak különböző mértékben cserjésedett, gyomosodott, nádasodott és kiszáradt nedves és üde jelölő élőhelyek. A szóban forgó területek helyreállításával a kékperjés láprétek, a sík és dombvidéki kaszálórétek és a mészkedvelő üde láp- és sásrétek kiterjedése jelentősen növelhető lenne, illetve a jelenlegi állományok természetessége javulna. Mindemellett a megfelelő intézkedésekkel a kiemelt közösségi jelentőségű égeres mocsárerdő természetessége is növekedne. A cserjék, illetve a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) eltávolításával és a kialakított gyepterület legeltetésével és/vagy kaszálásával a jelölő élőhelyek területe megduplázható lenne. A rekonstrukció célja tehát, a nedves és üde jelölő élőhelyek kiterjedésének növelése és egyben a jelölő lepkefajok állományának növelése is.

Érintett jelölő élőhelyek

Kékperjés láprétek

Sík és dombvidéki kaszálórétek

Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

(KE-4, KE-5, KE-6, KE-7,)

Alkalmazott módszerek

A cserjésedett területeken a cserjék kézi erővel (motorfűrész) történő kivágása, majd a területen történő aprítékolása és elszállítása. A cserjék eltávolítását követően a homogén aranyvessző és nádas foltok kaszálását kell megoldani. Ezt követően a területet vagy rendszeresen kaszálni kell, vagy szarvasmarhával legeltetni. Mindemellett gondoskodni kell a terület kedvező vízháztartásának helyreállításáról, mely a területen keresztülhúzó, a vizet a Cincába vezető kis csatorna vízvisszatartásával lehetne megvalósítani.

Részvevők

tulajdonosok

Tervezett költségvetés és forrás

80 millió Ft – jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás

Idegenhonos és nem tájthonos erdők átalakítása

Háttér és célkitűzések

A Gércei tufagyűrű erdeiben szinte egyeduralkodó az akác (*Robinia pseudoacacia*). Az akác

(*Robinia pseudoacacia*) visszaszorítása így kiemelt jelentőséggel bír a területen. Az ültetvények száraz tölgyesekké alakításával növelhető lenne a terület természetessége. Mérséklődne a környező élőhelyek akáccal (*Robinia pseudoacacia*) történő fertőződésének veszélye is, így javulna a természetes erdő- és gyeptársulások állapota. A projekt célja tehát a Natura 2000 terület állapotának javítása, illetve a jelölő Szubpannon sztyepek védelme.

Érintett jelölő élőhely

Szubpannon sztyepp (KE-11, KE-12)

Alkalmazott módszerek

Az akácot (*Robinia pseudoacacia*) 90-100%-ban tartalmazó erdők átalakítására a leghatékonyabb és legdrasztikusabb módszereket kell választani, amelyek hosszú távon orvosolják a problémát. A 8 cm-nél nagyobb törzsmérőjű egyedek esetében a vegyszeres injektálás, majd a fa pusztulása után annak eltávolítása alkalmazható. A kisebb fák esetében pedig a tuskó vegyszeres lekenését kell alkalmazni. Ezt követően a vágásterületet a területre jellemző fa- és cserjefajokkal kell betelepíteni.

Résztvevők

magántulajdonosok

Tervezett költségvetés és forrás

100 millió Ft – jelenleg nincs a magántulajdonosok számára rendelkezésre álló forrás

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Leánykökörcsin védelme

A területen a leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*) védelme, illetve állományának növelése a fentebb tárgyalt gyeprekonstrukcióval valósítható meg.

Nappalilepkék védelme

A hangyaboglárkák (*Maculinea teleius*, *M. nausithous*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) megőrzése két módon segíthető elő a területen. A legfontosabb intézkedés az üde rétek cserjésedésének és gyomosodásának megállítása, azok rendszeres kaszálása révén. A kaszálás és legeltetés esetén fontos, hogy az időzítésük vagy június 15. előttre vagy augusztus 15. utánra essen. Ez biztosítja ugyanis a tápnövények jelenlétét a lepkék rajzási időszakában (július-augusztus).

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Jelölő élőhelyek

A jelölő élőhelyek változásának nyomonkövetésére a tervezési terület ÁNÉR alapú élőhelyterképezésének megismétlésére van szükség legalább 10 évente.

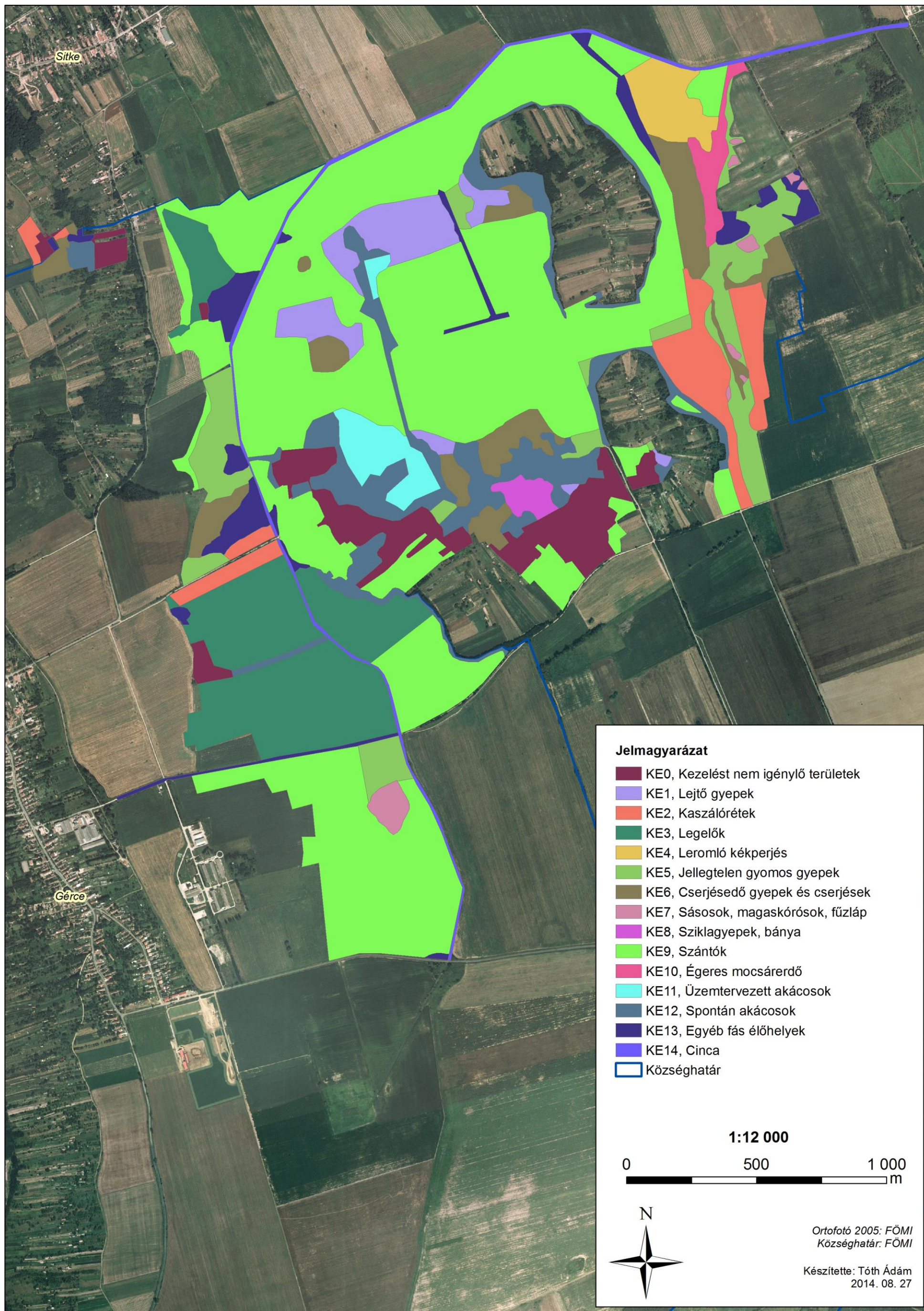
Jelölő fajok

A jelölő lepkefajok állományának nyomonkövetésére azok 3 évenkénti felmérésére van

szükség 1-1 mintaterületen. A felmérésre az Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer protokollja szerint kerülhet sor, azzal a módosítással, hogy mindhárom faj esetében a sávmenti számlálás alkalmazandó.

Egy jelenleg futó projekt keretében (Svájci-Magyar Együttműködési Program, Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein) folyik a jelölő állatfajok felmérési és monitorozó módszereinek kidolgozása. A projekt eredményeinek függvényében a fentebb javasolt módszereket újra felül kell vizsgálni.

3.2.5. Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelések, valamint a művelési ág lehetséges megváltoztatásának összegzése (térkép és táblázat)

3.2.6. A tervezési terület helyrajzi számait érintő kezelési egységek

Település	HRSZ	KE
Gérce	0187/3a	KE-9
Gérce	0187/3b	KE-9, KE-13
Gérce	0187/3c	KE-9, KE-13
Gérce	0187/6a	KE-9
Gérce	0187/6c	KE-5
Gérce	0187/6d	KE-5, KE-7, KE-9
Gérce	0187/6f	KE-9
Gérce	0187/7a	KE-9
Gérce	0187/7b	KE-9
Gérce	0191/	KE-2, KE-3, KE-5, KE-14
Gérce	0196/1	KE-13
Gérce	0199/2	KE-0, KE-2, KE-3, KE-13
Gérce	0202/1	KE-3, KE-12
Gérce	0202/2	KE-3
Gérce	0204/	KE-3, KE-12, KE-13
Gérce	0205/1	KE-9
Gérce	0205/2	KE-2, KE-5, KE-13, KE-14
Gérce	0206/	KE-3, KE-9, KE-12
Gérce	0209/	KE-3, KE-9, KE-12, KE-13
Gérce	0210/	KE-13
Gérce	0211/1	KE-9
Gérce	0211/2	KE-0
Gérce	0211/3	KE-0
Gérce	0211/4	KE-9, KE-12
Gérce	0214/15	KE-11
Gérce	0214/16	KE-12
Gérce	0215/11	KE-0
Gérce	0215/12	KE-0
Gérce	0215/13	KE-0
Gérce	0215/14	KE-0
Gérce	0215/15	KE-0
Gérce	0215/16	KE-0
Gérce	0215/17	KE-0
Gérce	0215/18	KE-0, KE-9

Település	HRSZ	KE
Gérce	0215/19	KE-0, KE-12
Gérce	0215/2	KE-0, KE-9, KE-12
Gérce	0215/20	KE-9, KE-13
Gérce	0215/3	KE-0, KE-12
Gérce	0215/4	KE-0, KE-12
Gérce	0215/5	KE-0
Gérce	0215/6	KE-0
Gérce	0215/7	KE-0, KE-12
Gérce	0215/8	KE-9, KE-12
Gérce	0215/9	KE-0
Gérce	0216/	KE-9
Gérce	0218/	KE-9, KE-12, KE-13
Gérce	0221/2	KE-6, KE-13
Gérce	0221/5	KE-5, KE-6, KE-13
Gérce	0221/6	KE-2, KE-5, KE-6, KE-13
Gérce	0223/4	KE-5, KE-9
Gérce	0223/5	KE-5, KE-9, KE-13
Gérce	0226/2b	KE-3, KE-9
Gérce	0226/4	KE-9
Gérce	0226/7a	KE-0, KE-3, KE-9, KE-13
Gérce	0226/7b	KE-0, KE-3, KE-9, KE-13
Gérce	0227/2	KE-0, KE-9, KE-12
Gérce	0230/	KE-0, KE-6, KE-12, KE-13
Gérce	3236/	KE-12
Gérce	3237/	KE-0, KE-12
Gérce	3239/	KE-12
Gérce	3246/a	KE-0, KE-12
Gérce	3246/b	KE-12
Gérce	3266/a	KE-0
Gérce	3266/b	KE-12
Gérce	3273/	KE-0, KE-12
Sitke	0238/	KE-10
Sitke	0239/1a	KE-4, KE-10
Sitke	0239/1b	KE-10
Sitke	0239/3a	KE-4, KE-9

Település	HRSZ	KE
Sitke	0239/3b	KE-4, KE-9, KE-10
Sitke	0243/1	KE-10
Sitke	0243/2	KE-5, KE-7, KE-10
Sitke	0243/4	KE-5, KE-6, KE-7, KE-10, KE-13
Sitke	0243/5	KE-13
Sitke	0243/6	KE-5
Sitke	0244/1a	KE-5, KE-7, KE-13
Sitke	0244/1b	KE-5, KE-7, KE-13
Sitke	0244/1c	KE-5, KE-13
Sitke	0326/	KE-14
Sitke	0328/1a	KE-13
Sitke	0328/1b	KE-9
Sitke	0328/1c	KE-13
Sitke	0328/3	KE-4, KE-13
Sitke	09/	KE-14
Sitke	1105/	KE-0, KE-2, KE-13
Sitke	1106/	KE-0, KE-2
Sitke	1107/	KE-0
Sitke	1130/	KE-6, KE-12, KE-13
Sitke	1141/	KE-6, KE-13
Sitke	1200/3	KE-0, KE-2, KE-6
Sitke	1200/4	KE-2, KE-6, KE-13
Sitke	1200/6	KE-13
Sitke	1200/7	KE-6, KE-12
Vásárosmiske	023/10	KE-2, KE-6
Vásárosmiske	023/11	KE-2
Vásárosmiske	023/12	KE-2, KE-5
Vásárosmiske	023/2	KE-6
Vásárosmiske	023/4	KE-9
Vásárosmiske	023/5	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	023/6	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	023/7	KE-5, KE-9
Vásárosmiske	023/8a	KE-2, KE-4, KE-5, KE-6, KE-9, KE-10, KE-12, KE-13
Vásárosmiske	023/8c	KE-2, KE-5, KE-6, KE-7
Vásárosmiske	023/9a	KE-2, KE-5, KE-7, KE-12

Település	HRSZ	KE
Vásárosmiske	023/9c	KE-2, KE-5, KE-6, KE-7
Vásárosmiske	026/	KE-14
Vásárosmiske	028/	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	029/1	KE-12
Vásárosmiske	029/2	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	029/3	KE-12
Vásárosmiske	030/1	KE-0, KE-1, KE-9, KE-12
Vásárosmiske	030/3	KE-12
Vásárosmiske	030/4	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	030/5	KE-9
Vásárosmiske	034/	KE-12
Vásárosmiske	035/2	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	036/	KE-12
Vásárosmiske	037/	KE-9, KE-13, KE-14
Vásárosmiske	039/1	KE-3, KE-9, KE-13
Vásárosmiske	039/2	KE-3, KE-13
Vásárosmiske	044/	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	048/	KE-9
Vásárosmiske	050/	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	051/	KE-14
Vásárosmiske	054/1	KE-1, KE-12, KE-13
Vásárosmiske	054/3a	KE-6
Vásárosmiske	054/3b	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	054/6a	KE-9, KE-11, KE-12
Vásárosmiske	054/6b	KE-12
Vásárosmiske	054/7	KE-9, KE-11
Vásárosmiske	054/8	KE-1, KE-9, KE-12
Vásárosmiske	054/9	KE-1, KE-6
Vásárosmiske	061/1	KE-9
Vásárosmiske	061/2	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	062/	KE-13
Vásárosmiske	063/a	KE-9
Vásárosmiske	063/b	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	067/	KE-5, KE-9
Vásárosmiske	069/1	KE-1, KE-5, KE-6, KE-9, KE-12

Település	HRSZ	KE
Vásárosmiske	069/2a	KE-1
Vásárosmiske	069/2b	KE-1, KE-5
Vásárosmiske	073/	KE-9
Vásárosmiske	075/10	KE-11
Vásárosmiske	075/11	KE-1, KE-9, KE-11
Vásárosmiske	075/12	KE-9
Vásárosmiske	075/13	KE-11
Vásárosmiske	075/14	KE-9, KE-13
Vásárosmiske	075/15	KE-9
Vásárosmiske	075/16	KE-12
Vásárosmiske	075/17	KE-12
Vásárosmiske	075/9	KE-13
Vásárosmiske	077/	KE-9
Vásárosmiske	078/	KE-13
Vásárosmiske	080/1a	KE-9, KE-12
Vásárosmiske	080/1b	KE-1, KE-6, KE-12
Vásárosmiske	080/2a	KE-9
Vásárosmiske	080/2b	KE-6, KE-12
Vásárosmiske	080/3a	KE-9
Vásárosmiske	080/3b	KE-6
Vásárosmiske	083/1	KE-5, KE-12
Vásárosmiske	083/2	KE-12
Vásárosmiske	084/	KE-5, KE-9, KE-12
Vásárosmiske	086/12	KE-5, KE-8, KE-12
Vásárosmiske	086/13a	KE-5
Vásárosmiske	086/13b	KE-5, KE-6, KE-12
Vásárosmiske	086/14	KE-1, KE-6, KE-12
Vásárosmiske	086/15	KE-6, KE-8, KE-12
Vásárosmiske	086/16	KE-8, KE-12
Vásárosmiske	086/17	KE-6, KE-12
Vásárosmiske	086/5	KE-6, KE-8, KE-12
Vásárosmiske	086/6	KE-8
Vásárosmiske	086/8	KE-8, KE-12
Vásárosmiske	086/9	KE-12
Vásárosmiske	087/1	KE-0, KE-5, KE-6, KE-9, KE-12

Település	HRSZ	KE
Vásárosmiske	087/5	KE-6, KE-8, KE-12
Vásárosmiske	087/6	KE-12
Vásárosmiske	087/8a	KE-6, KE-12
Vásárosmiske	087/8b	KE-0, KE-1, KE-8, KE-12
Vásárosmiske	087/9	KE-6, KE-12
Vásárosmiske	515/a	KE-1
Vásárosmiske	515/b	KE-5
Vásárosmiske	549/2	KE-9
Vásárosmiske	928/2	KE-9, KE-12

3.2.7. A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység
Gérce	17A	KE-12
Gérce	18A	KE-11
Sitke	43A	KE-10
Sitke	43B	KE-10
Vásárosmiske	21A	KE-9, KE-11
Vásárosmiske	21B	KE-1, KE-12
Vásárosmiske	22A	KE-11, KE-12
Vásárosmiske	23A	KE-12
Vásárosmiske	23B	KE-12
Vásárosmiske	23C	KE-12
Vásárosmiske	24A	KE-12
Vásárosmiske	24B	KE-12
Vásárosmiske	25A	KE-12
Vásárosmiske	26A	KE-8, KE-12
Vásárosmiske	26B	KE-12
Vásárosmiske	27A	KE-12
Vásárosmiske	27B	KE-8, KE-12
Vásárosmiske	27C	KE-12
Vásárosmiske	28A	KE-12

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület megőrzését számos jogszabály és intézkedés teszi lehetővé. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként vonatkozik rá az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X.8) Kormányrendelet, amely a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok megőrzéséhez szükséges szabályokat állapítja meg. A Natura 2000 területen belül a gyepeként hasznosított élőhelyek természetvédelmi szempontból megfelelő kezelését a 275/2007 (X.18) Kormányrendelet írja elő. A bazalttufa bányában található ex lege védett barlangok és a területen található ex lege védett lápon található jelölő értékek védelmét a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény biztosítja. A tervezési terület 97%-a az országos ökológiai hálózat magterületi övezetébe esik, így az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény korlátozza annak beépíthetőségét.

A terület 97%-a magántulajdonban van, amely korlátokat szab a természetvédelmi elvárások érvényesítésének. A Natura 2000 területként való jelölésének céljait elsősorban különböző kompenzációs és önkéntes alapon működő támogatásokon keresztül lehet elérni. A magántulajdonosok számára mind az erdők, mind pedig a gyepek és a szántók esetében érhetőek el támogatások az alább részletezett módon.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Mezőgazdálkodás

A területen található gyepeken és szántókon az alábbi területalapú támogatások érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás	Natura 2000 kompenzáció	KAT	AKG horizontális	AKG-MTÉT
igen	igen	részben	igen	nem

Ezek közül a Natura 2000 kompenzációs támogatás a gyepek természetvédelmi szempontú használatát mozdítja elő, az agrár-környezetgazdálkodási programok (AKG) pedig az extenzív szántóföldi és gyepgazdálkodást támogatják önkéntes alapon. A területen specifikus Magas Természeti Értékű Területek (MTÉT) célprogram, amely a természetvédelmi célok elérésének leghatékonyabb eszköze lehetne, nem érhető el.

A gazdálkodók körében végzett felmérés eredményeként megállapítható, hogy a gazdák többsége csak az egységes területalapú támogatást veszi fel. Sem a Natura 2000 kompenzációval nem élnek, sem pedig az AKG célprogramokban nem vesznek részt elég aktívan. Ennek alapvető oka a tájékozatlanság és az, hogy a programokban való részvétel túlzott adminisztratív terhet jelent a gazdáknak.

Erdőgazdálkodás

A területen található erdőkben kétféle forrásból érhetőek el támogatások. A Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatása minden nyilvántartásba vett erdőterületen elérhető, az erdő-környezetvédelmi támogatások pedig bizonyos célállományok esetében. Az állami tulajdonú erdőgazdálkodók egyik támogatás igénybevételére sem jogosultak.

Natura 2000 kompenzációs támogatás: A természetesség, az állománytípus és a kor függvényében minden nyilvántartott erdőre vonatkozik, kivéve az állami tulajdonú erdőket. A támogatás mértéke nem függ az erdőtervi előírásoktól és az erdőben található természeti értékektől.

Erdő-környezetvédelmi támogatás: Összesen 9 célprogramban való részvételre pályázhatnak a nyilvántartásba vett erdőkben. Ezek közül a Gércsei tufagyűrű és láprét területén a következők lennének relevánsak:

1. Agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása: csak a minimum 30%-ban tájhonos fajokból álló erdőkre igényelhető.
2. Mikroélőhelyek kialakítása, fenntartása: 10 m³ / ha holtfa visszahagyását támogatja,
3. Véghasználatok során facsoportok visszahagyása: az erdőrészlet minimum 5%-án hagyásfacsoport visszahagyása.
4. Természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása: anyagmozgatás során nem keletkezhetnek 20 cm-nél mélyebb nyomok, illetve a törzssérülések viszonyszáma nem haladhatja meg az 5 m³/db mértéket.

Az erdőgazdálkodók körében végzett felmérés alapján megállapítható, hogy többségük igénybe veszi a kompenzációs támogatást. Ezzel szemben az EKV célprogramjaiban jellemzően nem vesznek részt, mert teljesíthetetlennek tartják az előírások többségét, illetve ehhez képest túl alacsonynak a támogatás mértékét. Egyetlen gazdálkodó jelezte vissza, hogy a Természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása célprogramban részt vesz.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Mezőgazdálkodás

A mezőgazdasági területek jelenlegi támogatásával az alapvető probléma, hogy a programok nem eléggé specifikusak és nem veszik figyelembe a területen előforduló jelölő értékeket és azok élőhelyigényeit. Emellett probléma az is, hogy a gyepeken lévő cserjés élőhelyszegélyek kiesnek a támogatható területből.

A jelenleg elérhető horizontális AKG programokat a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. Ennek keretében kellene felülvizsgálni a cserjés szegélyélőhelyek támogatható területbe vonásának lehetőségét, hogy azok fenntartása ne okozzon jövedelemkiesést a gazdálkodónak. A tervben foglalt kezelési előírásoknak megfelelően a cserjések a terület maximum 10%-ig kellene, hogy támogathatók legyenek. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. A jogszabályban rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a

jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi AKG programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül.

Erdőgazdálkodás

A jelenlegi erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ilyen módon pl. elérhető lenne, hogy a jelenlegi EKV programtól eltérően az akác főfafajú erdők átalakítása is támogatásban részesüljön. Emellett támogathatóvá válna az 5 m³/ha-nál nagyobb mennyiségű holtfa, valamint az 5%-nál nagyobb területű hagyásfa csoport visszahagyása is. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített kezelési előírások képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi EKV programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül. A rendszer elindításához szükséges a kezelési egységek és az erdőrészek átfedésének egyeztetése. Amennyire lehetséges kívánatos az erdőrészek határait a kezelési egységek határaihoz igazítani. Ahol ez nem lehetséges a kezelési egységeket állományrészekként kell elkülöníteni a részleten belül.

3.3.2. Pályázati források

2. táblázat: folyamatban lévő pályázatok

Kód	Cím	Kedvezményezett	Időtartam	Költségvetés	Fenntartási tervhez való kapcsolódás
SH/4/12	A Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein	Konzorcium az ŐNPI részvételével	2012-2015	250.791.320 Ft	A megalapozó dokumentáció elkészítéséhez kapcsolódó felmérések.

3.3.3. Egyéb

A kezelési javaslatok megvalósításának egyéb eszközei nem szükségesek.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A kommunikációs folyamat három fő részre, valamint egy előkészítő és egy záró, összegző fázisra tagolódott. A folyamatot a 3. táblázat foglalja össze.

a.) Előkészítés

Az előkészítés során összegyűjtöttük a települések önkormányzatainak (polgármesterek, jegyzők, önkormányzati hivatalok), az érintett hatóságok és állami kezelő szervezetek, szakmai érdekképviseltek, civil szervezetek, tudományos és szakmai intézmények és szakemberek elérhetőségei (cím, telefon, e-mail). Feltérképezésre került az érintett települések népessége, háztartásainak száma, a körjegyzőségek (önkormányzati hivatalok) illetékességi területe.

Elkészült négy olyan dokumentum, mely alapja lett a kommunikációs tevékenységnek. Az így létrejövő tájékoztató csomag tartalmazott egy „Közlemény” c. dokumentumot, mely röviden tartalmazta a legfontosabb információkat a Natura 2000 területek kialakításáról, a Natura 2000 fenntartási tervezés megkezdéséről, a tervezés céljáról, valamint a tervezéssel kapcsolatos egyeztetési folyamat ütemtervét és a legfontosabb elérhetőségeket, és felhívást az előzetes véleményezésre. A csomag másik dokumentuma egy részletesebb tájékoztató anyag volt, mely a Natura 2000 területek előzményeiről, kialakításukról, működtetésükről tartalmazott alapinformációkat. A harmadik dokumentum, a Vas megyében kijelölt 15 db Natura 2000 terület rövid leírását tartalmazta. A tájékoztató csomag negyedik része, a Rába és Csörnöc völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez tartozó földrészetek helyrajzi számos listáját (község, hrsz., terület, művelési ág, tulajdonos szektora) tartalmazta. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság nyilvántartásából legyűjtött adatokból egy rendszerezett, községenként összesített és egy összefoglaló táblázattal ellátott adatbázis készült. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság honlapján 2013 tavaszától a Natura 2000 fenntartási tervek készítésének kezdetén egy külön honlaprészt lett kialakítva, ezen elhelyezésre kerültek a tájékoztató csomag dokumentumai és a területet ábrázoló térkép is.

b.) Előzetes tájékoztatás

Az egyeztetési folyamat első eleme az érintettek tájékoztatását és a tervezést megelőző vélemények összegyűjtését célozta. A tájékoztató csomaghoz készült egy sajtóközlemény melyet valamennyi megyei nyomtatott és online sajtó megkapott a Natura 2000 fenntartási tervek megkezdésekor 2013 tavaszán. Ennek eredményeként 2013. március végén a megyei napilapban és két internetes hírportálon jelent meg tájékoztató anyag a tervezés megindulásáról.

Az előkészítés során létrehozott tájékoztató csomagot 2014. január végén, február elején valamennyi érintett önkormányzat (polgármester, jegyző, önk. hivatal), érintett hatóság, érdekképviselő, állami kezelő szervezet, civil szervezet, tudományos intézmény és szakember e-mailes formában megkapta (közlemény a tervezés megkezdéséről, általános tájékoztató anyag a Natura 2000 területekről, a Vas megyei Natura 2000 területek ismertetése, rendszerezett helyrajzi számos lista). A „csomagot” kísérő levél önkormányzatok esetében kérte a közlemény közzétételét (kifüggesztés), és valamennyi érintettet az előzetes véleményezésre kérte. A kiküldött tájékoztató csomag kísérőlevele kérte az önkormányzati hivatalokat a közlemény, és a területkimutatás hirdetésként való közzétételére, illetve, ha a településen létezik más lehetőség (helyi újság, hírlevél, stb.), akkor abban is szíveskedjenek hírt adni a tervezés megkezdéséről. A települések tájékoztatást kaptak arról is, hogy a tervezés előkészítő fázisában, még 2014 tavaszán a

térségben egy helyen lakossági fórumra kerül sor, melyhez együttműködő segítségüket kérték a szervezők. Jelezték, hogy a tervezés folyamata alatt az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság külön honlaprészt működtet a Natura 2000 területek tervezéséről, a honlap elérhetőségét megadták. Jelezték, hogy a tájékoztatást követően előzetes javaslatokat véleményeket a Gércei tufagyűrű és láprét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület esetében 2014. március 30-ig lehet beküldeni, ezt követően, 2014 nyarán az érdekegyeztetési fázis következik, amikor helyszíni bejárásokra és tárgyalásokra is sor kerülhet, és az előzetes tervek véleményezésére július 15. és augusztus 15. között lesz lehetőség.

A három érintett település lakosságának Gércén szerveződött lakossági fórum március 6-án. A fórumokat az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából a Kerekerdő Alapítvány hívta össze a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez kötődő kommunikációs terv szerint. Fontos szempont volt, hogy a fórumok az esti órákban munkaidő után valósultak meg.

A fórumok megszervezéséhez készült A/3+ méretű térképes színes tájékoztató tabló, és Ez részletes információkat tartalmaztak a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséről, a társadalmi részvétel fontosságáról. Tartalmazott egy terület kimutatást és egy topográfiai térképrészletet a terület határaival, a honlap elérhetőségét és az előzetes véleményezés határidejét. Ezen kívül készült a lakossági fórum idejét és helyét tartalmazó A/3 méretű plakát és hasonló tartalmú, de a Natura 2000 területekről szóló általános tájékoztatást is tartalmazó A/5 méretű két oldalas meghívó. A lakossági fórumok meghirdetése tájékoztatási terv szerint történt. Ennek megfelelően 12 db színes térképes tabló 16 db plakát és 1600 meghívó készült, illetve került kijuttatásra. A tájékoztató anyagokat a Kerekerdő Alapítvány a fórum tervezett időpontja előtt egy héttel eljuttatta valamennyi település polgármesteri hivatalába, ahol az átvevők írásban kötelezettséget vállaltak arra nézve, hogy a tablókat és plakátokat elhelyezik a település hirdetőtábláin, közintézményeiben, a meghívókat, pedig valamennyi háztartásba eljuttatják.

Az előzetes tájékoztatás eredményeként a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság küldött előzetes szakmai véleményt,

c.) Érdekegyeztetés

A tervezési folyamat előrehaladtával kialakultak azok a témakörök, amelyekkel kapcsolatban a leginkább érintettekkel részletesebb érdekegyeztetést szükséges lefolytatni. Az is érzékelhetővé vált, hogy a területnek, mely részeit lenne érdemes helyszíni terepi egyeztetés során felkeresni. Az érdekegyeztetés jegyében július 28-án Várásosmiskén került sor földhasználati érdekegyeztető fórumra. A fórum terepbejárással egybekötött fórumként lett meghirdetve. A terepbejárással egybekötött fórumok célja a fenntartási terv vonatkozó fejezeteinek ismertetése az érintettekkel, az érintettek véleményének dokumentálása, a tervvel kapcsolatos felmerülő új szempontok feltárása, az érdekek egyeztetése, és a problémás területek közös bejárása.

A helyszínek kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy minél több településen legyen valamilyen rendezvény. A fórumokról e-mailen kapott meghívót valamennyi érintett önkormányzati hivatal, az erdészeti, a környezet- és természetvédelmi, a vízügyi, a növény- és talajvédelmi, a földművelésügyi hatóság, valamint az illetékes vízügyi igazgatóság. E-mailen kaptak meghívót a térség nagyobb mezőgazdasági és erdészeti vállalatai, a korábbi lakossági fórumok résztvevői. Postán kaptak meghívót a korábbi lakossági fórum résztvevői és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság nyilvántartásában szereplő erdőgazdálkodók és gyepgazdálkodással foglalkozó gazdák. Az általános

földhasználati fórumokról papír alapú plakátok (A/3) és meghívók készültek. A szervezők a három érintett település önkormányzatainak személyesen juttatták el településenként 3-4 plakátot, illetve 30-30 meghívót. A kiküldött meghívók és plakátok tartalmazták a tervek első olvasatának véleményezésére szóló felhívást, a véleményezési határidővel (aug. 15.) illetve a tervek letöltéséhez szükséges internetes elérhetőséget. A plakátokat és a meghívókat Kerekerdő Alapítvány készítette, sokszorosította. Az érdekegyeztető fórumon 12 fő vett részt. A fórumról részletes jegyzőkönyv készült.

d.) Véleményezés

A Natura 2000 fenntartási terv első olvasatának elkészítése után lehetőség volt a terv véleményezésére. Az érdekegyeztetés és a véleményezés kommunikációs fázisa szorosan összekapcsolódott. Az érdekegyeztető fórumon 2014. július közepén már elhangzott és a meghívókon is szerepelt a véleményezésre szóló felhívás. Július közepén e-mailen valamennyi érintett értesítésre került, annak érdekében, hogy, aki akarja megismerhesse és véleményezhesse a fenntartási tervet. Az érintett három település jegyzője elektronikus formában megkapott közzétételi felhívást, azzal a céllal, hogy az kifüggesztésre kerüljön. Ez tartalmazta a felhívást a terv internetes letölthetőségének linkjét s a terv jelképes kivonatát (Címlap, tartalomjegyzék). Az önkormányzati hivataloknak küldött felhívásban arra kértük a címzetteket, a tervet digitálisan töltsék le s aki meg szeretné azt ismerni, annak tegyék lehetővé annak megismerését. A véleményezésre szóló felhívást megkapták az érintett hatóságok, kezelő szervezetek, érdekképviseltek, tudományos intézmények, civil szervezetek és szakemberek. A felhívás eredményeként egy civil szakembertől, Orbán Róberttől érkezett írásos vélemény.

e.) Az egyeztetési folyamat összegzése

A beérkezett előzetes vélemények, a lakossági fórumon, érdekegyeztető fórumon elhangzottakat és a terv első olvasatára érkezett véleményeket az a Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció 4.1. számú melléklete összegzi.

3. táblázat: a terv egyeztetési folyamatának összefoglaló táblázata

Egyeztetési szakasz	Kommunikációs tevékenység	Elért célcsoport
Előzetes tájékoztatás	<p>Honlap, internetes elérhetőség kialakítása, elindítása 2013.03.20.</p> <p>Honlaprész létrehozása az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság honlapján.</p>	Valamennyi érintett
	<p>Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása: A tervezés megkezdéséről szóló tájékoztató kiküldésének időpontja: 2014.02.06. Az előzetes véleményezésre szóló felhívás kiküldése: 2014.03.17.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tájékoztató anyagok kiküldése e-mailen a Natura 2000 területről, előzetes vélemények javaslatok kérése • Közlemény a tervezési folyamat megkezdéséről, a tervezés menetéről ütemtervéről, a társadalmi részvétel és érdekegyeztetés lehetőségeiről, véleményezési határidőkről • Részletes tájékoztató anyag a Natura 2000 területekről, a kijelölés folyamatáról, alapelvekről, a tervezés céljáról • Részletes helyrajzi számos lista a N2000 területbe eső földrészekről, (hrsz, terület, műv. ág, tulajdonosi szektor) • Részletes ismertető a Vas megyei Natura 2000 területekről (név, terület, leírás, jelölő fajok, élőhelyek) 	<ul style="list-style-type: none"> • Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; • Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek • Egyéb területhasználók • Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet • Gazdálkodói szakmai szövetségek • Falugazdászok • Agrár szakmai és érdekképviseleti szervezet • Állami vagyonkezelő szervezetek
	<p>Sajtóesemény Sajtóközlemény kiküldése: 2013.03.26. Sajtómegjelenés: 2013.03.28.</p> <p>Tájékoztató cikkek megjelentetése a megyei napilapban és a megyei és regionális hírportálokon</p>	Valamennyi érintett
	<p>Önkormányzati közzététel Közzétételi felhívás kiküldve: 2014.02.06.</p> <p>Közlemény a tervezési folyamat megkezdéséről, a tervezés, menetéről ütemtervéről, a társadalmi részvétel lehetőségeiről határidőkről, honlapon elérhetőségről</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok • Gazdálkodók • A Natura 2000 területtel érintett földrészek tulajdonosai és vagyonkezelői • Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet • Egyéb területhasználók
	<p>Falufórum, gazdafórum A lakossági fórum meghívói kijuttatva: 2014.02.20. A lakossági fórum lebonyolítása: 2014.03.06.</p> <p>Lakossági fórum lebonyolítása egy helyszínen: Gércén</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok • Natura 2000 terület által érintett települések lakossága • Gazdálkodók • Állami vagyonkezelő szervezetek • A Natura 2000 területtel érintett földrészek tulajdonosai és vagyonkezelői • Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet • Egyéb területhasználók

Egyeztetési szakasz	Kommunikációs tevékenység	Elért célcsoport
	<p>Nyomatott ismertető A tablók kijuttatása: 2014.02.20. A kiadvány terjesztése a fórumon: 2014.03.06.</p> <ul style="list-style-type: none"> Színes térképes (vízálló) tablók kihelyezése az érintett településeken (Natura 2000 területek fogalma értelmezése, Natura 2000 terület határait tartalmazó térkép, községenkénti terület méretek, véleménynyilvánítás lehetőségei, határidők, honlap, elérhetőségek, stb.) Értéktörző gazdálkodás Natura 2000 területeken (a Pro Vértes közalapítvány kiadványa gazdálkodóknak) 	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Natura 2000 terület által érintett települések lakossága Gazdálkodók A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók
Érdekegyeztetés	<p>Terepbejárással egybekötött gazdafórum, A fórumra szóló meghívók, plakátok kijuttatása: 2014.07.20-25 A fórum megvalósítása: 2014.07.28.</p> <ul style="list-style-type: none"> Terepbejárással egybekötött földhasználati érdekegyeztető fórum a Natura 2000 terület erdőiről és mezőgazdasági területeiről: Vásárosmiskén 	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok Gazdálkodók Állami vagyongazdálkodó szervezetek A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Gazdálkodói szakmai szövetségek Agrárszakmai és érdekképviseleti szervezet
Véleményezés.	<p>Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása A felhívás kiküldése: 2014.07.24.</p> <p>Felhívás a N20000 tervek első olvasatának véleményezésére</p> <p>Önkormányzati közzététel A felhívás kiküldve 2014. 07.24.</p> <p>Közlemény a tervezési folyamat lezárásáról, felhívás a Natura 2000 fenntartási terv első olvasatának véleményezésére határidőkről, honlapon elérhetőségről</p>	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok Natura 2000 terület által érintett települések lakossága Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói Gazdálkodók; Állami vagyongazdálkodó szervezetek A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói; Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók Gazdálkodói szakmai szövetségek Falugazdászok Agrárszakmai és érdekképviseleti szervezet Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; Gazdálkodók; A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói; Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet Egyéb területhasználók

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A Gércei tufagyűrű és láprét kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási tervének kommunikációs tevékenységében az eszközök kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy annak legyenek bárki számára hozzáférhető elemei (honlap, sajtómegjelenések), de a konkrét helyhez és időponthoz kötődő események is nyilvánosak, bárki számára hozzáférhetők legyenek. Fontos szempont volt, hogy a kommunikációs tevékenység különböző eseményei lehetőleg az érintett településeken történjenek, és minél több település legyen helyszíne valamilyen eseménynek. A három településből kettő volt helyszíne valamilyen fórumnak. Fontos elv volt, és a kommunikációs eszközök alkalmazásánál nagy súlyt kapott a Natura 2000 területekkel kapcsolatos tájékoztatás, információszolgáltatás. Kiemelt elem volt a folyamatban, hogy egy alkalommal a terület községhatár szerint érintett településeinek valamennyi háztartásába eljutottak a Natura 2000 területekkel, és a fenntartási tervekkel kapcsolatos információk. Emellett nagy hangsúlyt kapott a folyamatban a konkrét szakterületekre fókuszáló érdekegyeztetés. Az egyes történéseket, az alkalmazott eszközöket és a kommunikáció célcsoportjait, dátumszerűen és tételesen egy összefoglaló táblázat mutatja be. A felhasznált eszközök részletes leírása a kommunikáció szakaszainak fentebbi leírásánál, táblázatos összefoglalása pedig a a Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció 4.2. számú mellékletében található.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció során az alábbi célcsoportokat értük el:

- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek
 - Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
 - Vas Megyei Kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága
 - Vas Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Igazgatósága
 - Vas Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
 - Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és (Vízügyi) Felügyelőség
 - Nyugat-dunántúli vízügyi Igazgatóság
- Települési önkormányzatok
- Natura 2000 területtel érintett települések lakossága
- Gazdálkodók: a fórumokon részt vett 34 gazdálkodó.
- A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői
- Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet
 - Chernel István Madártani és Természetvédelmi Egyesület,
 - Sárvári Környezetvédő és Természetbarát Egyesület,
 - Hegypásztor Kör
- Egyéb területhasználók
 - Bányatulajdonosok
- Gazdálkodói szakmai szövetségek
 - Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége
- Agrárszakmai és érdekképviselői szervezet
 - Országos Magyar Vadász Kamara Vas Megyei Területi Szervezete
 - Vas Megyei Agrárkamara
 - Magyar Erdőtulajdonosok és Erdőgazdálkodók Országos Szövetsége
- Falugazdászok

- Egyéb indokolt célcsoport
 - Helyi sajtó: Vas Népe, nyugat-hu; alon.hu; Nyugat Rádió; Szombathelyi Televízió

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A területileg illetékes hatóságok és állami kezelő szervezetek, a kommunikációs tevékenység valamennyi fázisában meg lettek szólítva. Megkapták 2014. január végén, február elején, a tervezés megindulásáról szóló előzetes tájékoztató anyagokat, benne az előzetes véleményezésre szóló felhívással. Az előzetes tájékoztató szakaszában előzetes szakvéleményt a Vas Megyei Kormányhivatal Növény és Talajvédelmi Igazgatósága és a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság adott.

Az érdekegyeztető fórumra kaptak meghívást a hatóságok és az állami kezelő szervezetek. A résztvevők meghívói már tartalmazták a véleményezési lehetőséget és annak határidejét.

A tervezési folyamat véleményezési szakaszában ismét felhívással fordult a Kerekérdő Alapítvány az érintett hatóságokhoz a Natura 2000 fenntartási terv véleményezése céljából. A felhívásra egy civil szakembertől érkezett vélemény.

Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság

- Az Igazgatóság tájékoztatást adott arról, hogy a Cinca vízfolyás a 11/2009. (VIII.5.) KvVM rendelet melléklete szerint kizárólagos állami tulajdon, melynek kezelői feladatait a Vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 3. § (3) bekezdése szerint a Vízügyi Igazgatóság látja el.
- Felhívta a figyelmet arra, hogy a vizek és a közcélú vízellátási művek fenntartására vonatkozó feladatokról a 120/1999. (VIII.6.) Korm. Rendelet határoz a 3.§ (3), 5.§ (1), (3) és a 10. § (1) bekezdésekben, valamint a mellékletben meghatározottak szerint. A jogszabályban előírt feladatok az állam, valamint az önkormányzatok tulajdonában álló vizek és közcélú vízkárelhárítási közérdekű vízellátási művek, partvédő művek fenntartása, mederszabályozási művek hatására keletkezett feliszapolódásokkal kapcsolatos szakfeladatok és a települési vízrendezési feladatok ellátását szolgáló csatornák és egyéb műtárgyak fenntartása a Vízügyi Igazgatóság feladata.
- A Vízügyi Igazgatóság fontosnak tartja, hogy a Natura 2000 jelölésű területek fenntartási tervében a Vízügyi Igazgatóság számára jogszabály által előírt munkák elvégzésének lehetősége, a vízhasznosítások engedély alapján történő üzemelése, teljesítésének lehetősége biztosítva legyen.
- A fentiekre való tekintettel a Cinca-patakra vonatkozó kezelési előírások (lásd KE-14) indokolt esetben nem akadályozzák a vízkárelhárítási munkálatok elvégzését.

Vas Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága

- Az Igazgatóság előzetes véleményében jelezte, hogy a Natura 2000 fenntartási tervek kezelési előírásait mezőgazdasági területeken szinkronizálni szükséges a növény és talajvédelmi szempontokkal, jogszabályi előírásokkal. A hatóság szakvéleménye részletesen foglalkozott a vízerózió elleni védelem agrotechnikai és talajművelési vonatkozásaival, a lejtős területek víz okozta talajpusztulás elleni védekezés földrendezési, agronómiai és műszaki eszközeivel és felhívta a figyelmet arra, hogy a konkrét eróziós problémák csak komplex, az érintett vízgyűjtő egészére kiterjedően

megtervezett intézkedésekkel kezelhetők. A szakvélemény részletesen bemutatta a tápanyagutánpótlással kapcsolatos jogszabályi előírásokat. A véleményt a javaslatok megfogalmazásánál figyelembe vettük. Nem állapítottunk meg olyan kezelési előírást, amely a talajvédelemmel kapcsolatos jogszabályokat sértené. A szántok gyepesítésére, illetve erdősítésre tett javaslatok (lásd KE-9 és 3.2.2. fejezet) pedig kifejezetten hatékony eszközei a talajerózió mérséklésének.